

## [Undervisningsministeren.]

endvidere i lovudkastets § 3 foreslået, at Københavns universitet med undervisningsministerens samtykke kan træffe aftale med andre hospitalsvæsener om samarbejde for så vidt angår undervisningen i enkelte nærmere angivne fag, og at de merudgifter, der ved sådan undervisning påføres de pågældende hospitalsvæsener, godtgøres af statskassen efter samme regler som foreslået for Københavns kommune og Københavns amt.

Investeringsudgifterne er på det foreliggende grundlag anslået til at ville andrage ca. 8,5 mill. kr. og de årlige driftsudgifter til ca. 15 mill. kr.

Det er hensigten at fastsætte de nærmere bestemmelser for så vidt angår organisationen af den enkelte lægeskole og betalingsordningen i overenskomster, der vil blive forelagt finansudvalget, Københavns borgerrepræsentation og Københavns amtsråd til godkendelse.

Med de bevilgende myndigheders tilslutning har der i en årrække eksisteret en betalingsordning med Århus kommune, hvorefter der er ydet betaling for et antal sengepladser, der er stillet til rådighed af Århus kommunehospital til udenbys patienter som en nødvendig supplerings af den for undervisningen og forskningen nødvendige alsidige patientbelægning. Århus universitet betaler tillige leje af særlige lokaler, der anvendes til studenterrundervisning. Som ovenfor omtalt er 2. dels undervisningen ved Odense universitet først påbegyndt den 1. februar 1969 med et meget begrænset antal studenter. Der er mellem universitetet og Odense Amts og Bys Sygehus indgået en aftale angående fremgangsmåden ved besættelsen af visse overlægestillinger og visse professorater. Det har under disse forhandlinger herom samt under forhandlingerne om sygehusets overtagelse af den kliniske undervisning været forudsat, at der af universitetet skulle ydes godtgørelse for de merudgifter, der påføres sygehuset med studenterrundervisningen. Det er undervisningsministeriets hensigt snarest at optage forhandlinger om en sådan betalingsordning.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og bemærkningerne hertil, skal jeg herved anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Endvidere tillader jeg mig herved for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre.*

I marts måned i år fremsatte jeg for det høje ting forslag til lov om centre for højere uddannelse, men forslaget blev ikke færdigbehandlet, inden folketingsåret sluttede. Det folketingsudvalg, som blev nedsat til behandling af lovforslaget, arbejdede imidlertid meget indgående med problemerne og bragte et meget omfattende materiale til veje. Udvalget afsluttede sit arbejde med en fyldig beretning, som har haft væsentlig betydning for udarbejdelsen af lovforslaget i den skikkelse, hvori det nu genfremsættes.

Lovforslaget omhandler nu Københavns universitets placering og universitetscentre, medens det tidligere forslag talte om centre for højere uddannelse og Københavns universitets placering. Jeg skal senere gøre rede for, hvorfor man nu taler om universitetscentre og ikke om centre for højere uddannelse, og nævne, at Københavns universitets placering er omtalt først for at understrege den vægt, som regeringen lægger på, at der nu træffes en beslutning om Københavns universitets fremtid.

Der er gang på gang her i tinget i de sidste 6-7 år blevet efterlyst en løsning på Københavns universitets lokaleproblemer, som kunne løfte universitetet ud af den tilstand af improvisation og nødløsninger, som længe har været gældende. Der er også fremkommet flere forslag, der byggede på et grundigt og omhyggeligt udvalgsarbejde, men hidtil synes kun ét forslag at kunne samle den fornødne tilslutning, nemlig forslaget om at lade Københavns universitets fremtidige udbygning foregå på Vestamager/Kalveboderne.

Som det allerede blev anført i bemærkningerne til det i sidste folketingsår fremsatte lovforslag, forudsætter placeringen af et universitetsareal på Vestamager/Kalveboderne løsningen af omfattende trafikale og byplanmæssige problemer. Dette problemkompleks er yderligere blevet uddybet i det materiale, som folketingsudvalget har tilvejebragt.

Derfor har jeg, som nævnt i bemærkningerne til det nu foreliggende lovforslag, nedsat en styringsgruppe, der kunne vejlede et

[Undervisningsministeren.]

byplanfirma i en undersøgelse af mulighederne for at placere et universitetsareal på Vestamager/Kalveboderne og af de forudsætninger, der må være opfyldt, før man kan begynde en universitetsudbygning i området.

Jeg venter at modtage denne styringsgruppes rapport i begyndelsen af december måned, og når den er blevet gennemgået i regeringen, vil den blive stillet til rådighed for det folketingsudvalg, der må forventes at blive nedsat til behandling af nærværende lovforslag, og sendt til tingets medlemmer i øvrigt.

Da der flere gange i den offentlige debat er blevet henvist til den af Københavns universitet iværksatte kommunikationsanalyse, vil jeg benytte lejligheden til at oplyse, at materiale fra denne kommunikationsanalyse har været stillet til rådighed for styringsgruppen og dens teknikere, og at dette materiale er indgået i gruppens og teknikernes overvejelser. Efterhånden som kommunikationsanalysens enkelte afsnit bliver færdige, vil de naturligvis blive fremsendt til folketingets medlemmer.

Foruden styringsgruppens rapport afventer jeg også en anden redegørelse, som er af betydning, når afgørelsen om Københavns universitets placering skal træffes. Det er en udtalelse fra Københavns universitets matematisk-fysiske faggruppe, som jeg på opfordring af folketingsudvalget har spurgt om, hvorledes den ser på mulighederne for fremtidig udbygning i Roskilde.

Det er mit håb, at styringsgruppens rapport og den matematisk-fysiske faggruppes svar vil gøre det muligt for regeringen ved 2. behandling af dette forslag at stille et ændringsforslag til § 1, som udtømmende angiver, hvor Københavns universitets udbygning skal finde sted.

Spørgsmålet om en løsning af Københavns universitets udbygningsproblemer og forslaget om oprettelse af et universitetscenter ved Roskilde hænger så nøje sammen, at man kan tale om forbundne kar.

Selv om vi endnu ikke har modtaget styringsgruppens rapport, så fremgår det af det materiale, som folketingsudvalget har tilvejebragt, at en omgående igangsættelse af Københavns universitets udflytning til Vestamager/Kalveboderne ikke er praktisk

mulig. Skal man begrænse omfanget af de midlertidige løsninger og køb af gamle ejendomme til Københavns universitet, og skal men i 1970erne bremse væksten i Københavns universitets studentertal, kan det kun ske ved en hurtig opbygning af et universitetscenter på Sjælland. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, får Københavns universitet mere og mere karakter af et landsdelsuniversitet, og en aflastning, som betyder noget, kan ikke opnås ved oprettelsen af et jysk center.

Alle forhold taget i betragtning vil et sjællandsk universitetscenter være bedst placeret ved Roskilde. Jeg kan blot henvise til de argumenter, der er fremført i bemærkningerne til lovforslaget.

Jeg vil gerne understrege, at universitetscentret ved Roskilde ikke skal være en kopi af Københavns universitet. På den ene side skal det ikke omfatte alle de fagområder, som er repræsenteret ved Københavns universitet, og på den anden side skal det kunne tilbyde uddannelser, som ikke findes ved Københavns universitet. Såvel i sin uddannelsesmæssige som i sin organisatoriske opbygning skal Roskildecetret være et sted, hvor man skal føre nogle af de nye tanker om større smidighed og kombinationsfrihed i uddannelserne ud i livet.

Det er blevet anført, at man endnu ikke er gået i gang med at planlægge Roskildecetrets indhold, opbygning og konkrete placering. Det er for så vidt rigtigt. Jeg har ikke ment, at man burde sætte et detaljeret planlægningsarbejde i gang, før folketinget har taget stilling til, om der overhovedet skal placeres et center ved Roskilde.

På den anden side har man dog i undervisningsministeriet nogle foreløbige planer om, hvilke uddannelsesområder Roskildecetret skal dække, og jeg kan her henvise til bemærkningerne til lovforslaget. Desuden er jeg bekendt med, at Roskilde kommune på eget initiativ og for egen regning er gået i gang med en undersøgelse af, hvorledes et universitetscenterareal kan indpasses i de øvrige planer for Roskildeområdet.

Der har aldrig været uenighed om, at et nordjysk universitetscenter burde placeres i Ålborg. Der er i Nordjylland og specielt i Ålborgområdet sket en meget kraftig udbygning af gymnasieskolen og en række videregående uddannelser siden slutningen

## [Undervisningsministeren.]

af 1950'erne. De videregående uddannelser er i dag placeret ved en række selvstændige institutioner, som stort set hver lever deres eget liv. Da der som sagt er enighed om at skabe et universitetscenter i Ålborg, og da de eksisterende videregående uddannelsesinstitutioner på den ene eller anden måde bør inddrages i centerdannelseprocessen, foreslår regeringen en planlægningsgruppe nedsat. Denne gruppe skal udarbejde forslag om, hvorledes de eksisterende uddannelser kan koordineres og udvikles til nye uddannelser, og hvorledes der oven på disse uddannelser kan bygges uddannelser på universitetsniveau. Planlægningsgruppen vil blive anmodet om at tilrettelægge sit arbejde således, at etableringen af universitetscentret kan påbegyndes i 1975.

Som anført bl. a. i planskitsen kan man ikke regne med, at der vil være menneskelige og økonomiske ressourcer til, at universitetscentret i Ålborg lige så lidt som universitetscentrene i Odense, Roskilde og det sydlige Jylland vil komme til at omfatte hele det uddannelses- og forskningsmæssige spektrum på højeste niveau. I Ålborg må man, efter hvad der er anført såvel af planlægningsrådet som fra anden side, regne med, at tyngdepunktet vil komme til at ligge i de tekniske og økonomiske fag. Men det må den kommende planlægningsgruppe se nærmere på.

Med de opgaver, der nu vil ligge for med udbygningen af Københavns universitet og Århus universitet og opbygningen af universitetscentrene i Odense, Roskilde og lidt senere i Ålborg, vil der være lagt beslag på vore ressourcer i de kommende år i et omfang, som ikke kan være større. Jeg tænker her såvel på investeringer som på personel i form af kvalificerede lærerkræfter og administratorer. Derfor må oprettelsen af et center i det sydlige Jylland vente. Når den opbygning af nye centre, som nu foreslås vedtaget, er kommet i gang og man har fået et overblik over, hvorledes opbygningen vil skride frem, og hvilket spillerum for nye initiativer den vil levne, vil det være rimeligt at tage stilling til, hvor det syd-jyske center skal placeres, og hvornår opbygningen kan sættes i gang.

Som nævnt indledningsvis er betegnelsen centre for højere uddannelse i dette lovforslag

ændret til universitetscentre. Dette skyldes, at man gerne har villet udtrykke, at et center ikke udelukkende skal tilbyde højere uddannelse forstået som akademisk uddannelse, men også en række andre uddannelser på forskellige niveauer, som ligger over den almene skoleuddannelse. Samtidig har man villet udtrykke, at centret også rummer uddannelser, der ligger på universitetsniveau. Man kan altså definere et universitetscenter som et uddannelsescenter med et bredt udbud af uddannelser på forskellige niveauer op til og med universitetsniveauet. At universitetscenter falder mere mundret end center for højere uddannelse, er i øvrigt også en fordel.

Siden centerbegrebet blev introduceret i 1964 i forbindelse med loven om oprettelse af et universitet i Odense, er der sket en udvikling i opfattelsen af dette begreb, efterhånden som debatten om de højere og videregående uddannelsers fremtidige struktur er kommet i gang.

I 1964 opfattede man et center for højere uddannelse som en institution, hvor man samlede højere uddannelses- og forskningsområder uden hensyn til, om de hidtil havde været henlagt under universitetsfakulteter eller selvstændige læreanstalter.

Siden er det gennem planskitsen, den løbende prognosevirksomhed, den fortsatte udbygning af gymnasierne og indførelsen af HF blevet klart, at så store dele af ungdomsårgangene i fremtiden vil blive kvalificerede til en eller anden form for højere uddannelse, at de højere uddannelsers hidtidige struktur ikke vil kunne klare presset. Hvis de relativt få og langvarige studier, man kan vælge imellem i dag, forbliver de uddannelsessøgendes eneste valgmuligheder, rummer det to alvorlige farer. For det første vil man på længere sigt risikere en overproduktion inden for de traditionelle kandidatgrupper samtidig med, at en række behov for nye typer af højt kvalificeret arbejdskraft ikke kan dækkes. For det andet må man med de frafaldsprocenter, der må konstateres ved de eksisterende kandidatuddannelser, se i øjenene, at der med den stærkt voksende tilgang vil blive tale om et stort spild af tid, penge og arbejdskraft både for uddannelsesinstitutionerne og for de studerende, som må opgive en uddannelse efter måske flere års studier.

## [Undervisningsministeren.]

Der må derfor ved universitetscentrene opbygges en fleksibel uddannelsesstruktur. Denne struktur må gøre det muligt for den enkelte studerende at afslutte sin uddannelse på forskellige niveauer, som gør ham kvalificeret til at påtage sig relevante arbejdsopgaver i samfundet, hvis han ikke skulle have lyst eller evner til en akademisk uddannelse på kandidatniveau.

Centrene må derfor også omfatte uddannelser, som ikke traditionelt betegnes som akademiske uddannelser.

Strukturen må endvidere gøre det muligt at opbygge studier, der kombinerer fag på en ny måde, således at det stadig mere differentierede behov for højt kvalificeret arbejdskraft kan dækkes.

Der foregår i øjeblikket både inden for og uden for planlægningsrådet et omfattende arbejde med nye strukturer, og man kan bl. a. nævne arbejdet med at indrette brede basisuddannelser inden for faglige hovedområder som biologi og samfundsvidenskaberne. Sådanne basisuddannelser tænkes at åbne de studerende en række valgmuligheder mellem kortere- og længerevarende studier.

Jævnsides hermed arbejdes der i planlægningsrådet med en betænkning om universitetscentrenes organisation og administration. Denne betænkning forventes afgivet i begyndelsen af 1970.

Må jeg slutte med at sige, at hvad der her er anført om uddannelsesstrukturen inden for universitetscentrene, også har relation til de bestående universiteter og læreanstalter og deres studier. Behovet for et differentieret og fleksibelt system for de uddannelser, som følger efter den almene skoleuddannelse, må selvfølgelig også gøre sig gældende inden for de eksisterende institutioner, som vil kunne indgå i samarbejde med andre institutioner om at nå den samme uddannelsesmæssige fleksibilitet, som tilstræbes inden for universitetscentrene. Jeg kan her blot pege på, hvad der i bemærkningerne til lovforslaget er sagt om opbyg-

ningen af et biologisk center på og ved Nørre Fæled.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg med disse ord anbefale forslaget til det høje folketinges velvillige behandling.

**Boligministeren (Hastrup):** Hermed skal jeg tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om sammenlægning af kredit- og hypotekforeninger m. v.*

Den realkreditkommission, som den forrige regering nedsatte i december 1966, nærmer sig nu afslutningen på sit arbejde. Kommissionens formand har stillet mig i udsigt, at betænkningen kan foreligge omkring årsskiftet.

Når det foreliggende lovforslag — efter kommissionens ønske — fremsættes allerede nu som en forløber for det samlede lovforslag, som betænkningen formentlig kan danne grundlag for, har det følgende forklaring:

Kommissionen fik bl. a. til opgave at undersøge, om den nuværende opdeling i 3 realkreditlag med kreditforeninger, hypotekforeninger og realkreditfonde bør søges afløst af en samlet realkreditlångivning, eller om der bør tilstræbes et nærmere samarbejde om långivning og obligationsudstedelse.

Under kommissionens arbejde er kredit- og hypotekforeningerne blevet enige om at gå ind for en to-lagsordning, nemlig de hidtidige kredit- og hypotekforeninger som 1. prioritetsinstitutter og realkreditfondene som sekundære prioritetsinstitutter. I forbindelse hermed agtes en del af foreningerne lagt sammen, og yderligere er nogle af foreningerne blevet enige om at indgå i et samarbejde om anvendelse af fællesobligationer.

Kommissionen fik endvidere til opgave at fremkomme med forslag til løsning af de problemer, der opstår i forbindelse med kommunalreformens gennemførelse den 1. april 1970. Købstadbegrebet forsvinder jo nu, og der sker omfattende sammenlægning-